

Analiza aktywności fizycznej dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa. Część II. Umiejętności ruchowe, sprzęt sportowo-rekreacyjny oraz postawy rodziców wobec aktywności fizycznej

Analysis of physical activity in preschool children from Darłowo. Part 2. Motor skills, sports equipment and parents' attitude towards physical activity

Zakład Żywności i Żywienia, Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

KEY WORDS

physical activity, preschool children, Darłowo, motor skills, sports equipment, parents' attitude towards physical activity

SUMMARY

Introduction. The published studies have reported low level of physical activity in preschool children and the authors concluded that there is a need to work out programmes aimed at increasing children's physical activity which would also include education of their parents. To work out such programmes, it is indispensable to recognise the factors which stimulate physical activity in preschoolers. Therefore, the aim of this study was to investigate motor skills and sports equipment in preschool children from Darłowo, as well as to analyse parents' attitude towards physical activity.

Material and methods. Parents of 100 children who attended preschools in Darłowo filled in questionnaires on their children's motor skills, involvement of the family and other people in teaching these skills, sports equipment owned by the children and parents' attitude towards physical activity. Statistical analysis was carried out by means of the IBM SPSS Statistics 21.

Results. Statistically significant differences were observed between girls and boys in their ability to ride a bicycle and skip a rope, as well as owning a skipping rope. Among girls, boys and in the whole population, high correlation coefficients were observed between owning skates and the ability to skate. In girls and in the whole population, high correlation coefficients were observed between owning rollerblades and the ability to rollerblade. There were also statistically significant differences in mothers' answers to the question on undertaking other kinds of physical activity.

Conclusions. The studied children's motor skills were similar to the motor skills of their peers from other regions of Poland. The little involvement of the preschool staff in teaching the children motor skills shows the need to organise a training programme on how to teach the preschoolers motor skills and the need to implement these issues in the academic curriculum.

WSTĘP

Z dotychczas opublikowanych prac wynika, że poziom aktywności fizycznej zarówno polskich dzieci w wieku przedszkolnym (1-6), jak i przedszkolaków z innych krajów (7-11) jest niski. Autorzy tych prac wskazują na potrzebę opracowania programów mających na celu zwiększenie aktywności fizycznej dzieci z uwzględnieniem edukacji ich rodziców w tym zakresie. Aby można było opracować tego typu programy oraz zapewnić ich skuteczność, niezwykle istotne jest poznanie czynników, które mogą stymulować

aktywność fizyczną dzieci w tym wieku (12-14). Ponieważ jednym z czynników zachęcających dzieci do podejmowania aktywności fizycznej są posiadane przez nie umiejętności ruchowe, dlatego interesujące jest, jaki jest zakres tych umiejętności. Również różnorodność sprzętu sportowo-rekreacyjnego, którym dysponują dzieci, może sprawiać, że będą one postrzegać aktywne formy spędzania czasu wolnego jako bardziej atrakcyjne, a tym samym będzie się zwiększać ich zaangażowanie w różne formy aktywności fizycznej.

Wreszcie niezwykle istotne są postawy rodziców wobec aktywności fizycznej (15-18). Z jednej strony należy wskazać na fakt, że rodzice, którzy są świadomi znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka przedszkolnego zwracają większą uwagę na sposób spędzania czasu wolnego przez ich dzieci. Z drugiej strony, sama zachęta rodziców nie jest wystarczająca i bardzo ważną rolę odgrywa aktywność fizyczna rodziców. To właśnie wzory zachowań w zakresie aktywności fizycznej są najskuteczniejszym sposobem na wykształcenie nawyku aktywnego sposobu spędzania wolnego czasu w młodym pokoleniu. W dobie stale obniżającej się aktywności fizycznej i rozpowszechniających się chorób dietozależnych, w rozwoju których istotną rolę pełni brak aktywności fizycznej (19), poznanie powyższych czynników oraz wykorzystanie tej wiedzy do opracowania skutecznych programów zwiększania aktywności fizycznej nabiera podstawowego znaczenia.

CEL PRACY

Celem niniejszej pracy było poznanie umiejętności ruchowych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa, z uwzględnieniem udziału różnych osób w nauczaniu tych umiejętności, a także poznanie posiadanego przez dzieci sprzętu sportowo-rekreacyjnego oraz reprezentowanych przez rodziców postaw wobec aktywności fizycznej.

MATERIAŁ I METODY

Rodzice 100 dzieci w wieku od 3 do 6 lat, w tym 61 dziewczynek i 39 chłopców, uczęszczających do przedszkoli w Darłowie wypełnili ankietę dotyczącą: umiejętności ruchowych dzieci, udziału członków rodziny oraz innych osób w nauczaniu tych umiejętności, posiadanego przez dzieci sprzętu sportowo-rekreacyjnego oraz własnych postaw wobec aktywności fizycznej, które obejmowały stosunek rodziców do aktywności fizycznej dzieci i aktywność fizyczną rodziców. Pytania dotyczące: umiejętności ruchowych dzieci, udziału członków rodziny oraz innych osób w nauczaniu tych umiejętności, posiadanego przez dzieci sprzętu sportowo-rekreacyjnego oraz stosunku rodziców do aktywności fizycznej dzieci uwzględniliśmy w naszych wcześniejszych pracach (3, 4). Charakterystykę ankietowanej grupy dzieci z Darłowa przedstawiliśmy w naszej wcześniejszej pracy (6).

Badania wykonano w czerwcu 2008 roku. Na przeprowadzenie badań uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Przed rozpoczęciem badań zaproszono rodziców na zebranie, na którym przekazano informacje na temat metod badań oraz uzyskano zgodę rodziców na udział ich dzieci w badaniach.

Statystyczną analizę wyników przeprowadzono przy pomocy programu komputerowego IBM SPSS Statistics 21. Przyjęto podział badanej grupy w zależności od płci.

W celu określenia różnic istotnych pomiędzy cechami jakościowymi zastosowano test χ^2 niezależności Pearsona. Jeśli odsetek populacji był mniejszy niż 20% w przynajmniej jednej z podgrup dla przynajmniej jednej odpowiedzi, stosowano test U Manna-Whitney'a. Za istotne uznano różnice na poziomie istotności $p \leq 0,05$.

Do sprawdzenia zależności między posiadaniem sprzętu sportowo-rekreacyjnego a umiejętnościami ruchowymi badanych dzieci obliczono współczynniki korelacji. Zastosowano korelacje rang Spearmana ze względu na rangowy charakter zmiennych. Współczynniki korelacji uznawano za istotne przy $p \leq 0,05$.

WYNIKI

Umiejętności ruchowe

W tabeli 1 przedstawiono umiejętności ruchowe badanych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci, a w tabeli 2 – udział członków rodziny oraz innych osób w nauczaniu tych umiejętności. Stwierdzono statystycznie istotne zróżnicowanie odsetka dziewczynek i chłopców posiadających umiejętność jazdy na rowerze i skakania na skakance. Umiejętność jazdy na rowerze opanował statystycznie istotnie wyższy odsetek chłopców, 97,4%, niż dziewczynek, 82,0%, a umiejętność skakania na skakance – wyższy odsetek dziewczynek, 67,2%, niż chłopców, 42,1%.

Tabela 1. Umiejętności ruchowe badanych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci (%).

Lp.	Umiejętność ruchowa	Dziewczynki (n = 61)	Chłopcy (n = 39)	Ogółem (n = 100)
1.	Jazda na rowerze	82,0	97,4	87,9
2.	Jazda na rolkach	21,3	13,2	18,2
3.	Jazda na nartach	4,9	7,9	6,1
4.	Jazda na łyżwach	8,2	2,6	6,1
5.	Pływanie	21,3	31,6	25,3
6.	Skakanie na skakance	67,2	42,1	57,6

Pogrubionym drukiem oznaczono istotność przy $p \leq 0,05$.

Sprzęt sportowo-rekreacyjny a umiejętności ruchowe

W tabeli 3 przedstawiono sprzęt sportowo-rekreacyjny posiadany przez badane dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci. Stwierdzono statystycznie istotne zróżnicowanie odsetka dziewczynek i chłopców posiadających skakanę. Skakanę posiadał statystycznie istotnie większy odsetek dziewczynek, 83,6%, niż chłopców, 48,7%.

W tabeli 4 zestawiono współczynniki korelacji rang Spearmana między posiadaniem sprzętu sportowo-rekreacyjnego a umiejętnościami ruchowymi badanych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci. Stwierdzono statystycznie istotne współczynniki korelacji pomiędzy posiadaniem łyżew, rolek i skakanki a umiejętnością, odpowiednio, jazdy na łyżwach, rolkach i skakania na skakance w grupie dziewczynek, chłopców i w całej badanej grupie dzieci darłowskich. Ponadto, stwierdzono również statystycznie istotny współczynnik korelacji między posiadaniem nart a umiejętnością jazdy na nartach w grupie dziewczynek i w całej badanej grupie dzieci.

Tabela 2. Udział członków rodziny oraz innych osób w nauczaniu umiejętności ruchowych badanych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci (%).

Lp.	Umiejętność ruchowa	Kto nauczył	Dziewczynki (n = 61)	Chłopcy (n = 39)	Ogółem (n = 100)
1.	Jazda na rowerze	Rodzice	90,4	88,9	89,8
		Dziadkowie	5,8	2,8	4,5
		Starsze rodzeństwo	1,9	0,0	1,1
		Inne osoby	1,9	5,7	3,4
2.	Jazda na rolkach	Rodzice	86,7	100,0	89,5
		Starsze rodzeństwo	13,3	0,0	10,5
3.	Jazda na nartach	Rodzice	33,3	50,0	40,0
		Dziadkowie	33,3	0,0	20,0
		Inne osoby	33,3	50,0	40,0
4.	Jazda na łyżwach	Rodzice	80,0	50,0	71,4
		Dziadkowie	20,0	50,0	28,6
5.	Pływanie	Rodzice	83,3	90,9	86,2
		Dziadkowie	5,6	0,0	3,4
		Inne osoby	11,1	9,1	10,3
6.	Skakanie na skakance	Rodzice	61,1	100,0	72,0
		Dziadkowie	5,6	0,0	4,0
		Starsze rodzeństwo	11,1	0,0	8,0
		Wychowawca w przedszkolu	2,8	0,0	2,0
		Inne osoby	19,4	0,0	14,0

Tabela 3. Sprzęt sportowo-rekreacyjny posiadany przez badane dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci (%).

Lp.	Sprzęt	Dziewczynki (n = 61)	Chłopcy (n = 39)	Ogółem (n = 100)
1.	Łyżwy	13,1	7,7	11,0
2.	Narty	3,3	2,6	3,0
3.	Piłka	98,4	100,0	99,0
4.	Rolki	26,2	25,6	26,0
5.	Rower	96,7	100,0	98,0
6.	Sanki	86,9	97,4	91,0
7.	Skakanka	83,6	48,7	70,0
8.	Hulajnoga	29,5	30,8	30,0
9.	Trampolina	3,3	0,0	2,0
10.	Badminton	8,2	2,6	6,0
11.	Hula-hop	8,2	0,0	5,0
12.	Deskorolka	1,6	2,6	2,0

Pogrubionym drukiem oznaczono istotność w przy $p \leq 0,05$.

Najwyższe współczynniki korelacji stwierdzono w grupie dziewczynek, chłopców i w całej badanej grupie dzieci darłowskich pomiędzy posiadaniem łyżew a umiejętnością jazdy na łyżwach oraz w grupie dziewczynek i w całej badanej grupie dzieci darłowskich pomiędzy posiadaniem rolek a umiejętnością jazdy na rolkach.

Postawy rodziców wobec aktywności fizycznej

W tabeli 5 przedstawiono stosunek rodziców do aktywności fizycznej badanych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci, a w tabeli 6 – aktywność fizyczną rodziców badanych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci. Stwierdzono statystycznie istotne różnicowanie odpowiedzi matek badanych dzieci na pytanie dotyczące uprawiania innych form aktywności fizycznej. Statystycznie istotnie większy odsetek matek chłopców, 17,9%, niż matek dziewczynek, 4,9%, uprawiały inne formy aktywności fizycznej.

DYSKUSJA

Umiejętności ruchowe

Umiejętności ruchowe badanych dzieci z Darłowa były bardzo podobne do umiejętności ich wcześniej badanych rówieśników (1-4). Największy odsetek badanych dzieci z Darłowa, podobnie jak przedszkolaków z różnych regionów Polski, płci obojga, opanował jazdę na rowerze (1-4), a na drugim miejscu znalazła się umiejętność skakania na skakance (3, 4). Na trzecim miejscu wśród badanych dzieci z Darłowa, podobnie jak wśród dzieci z Poznania (4), była umiejętność pływania, przy czym odsetek dziewczynek z Darłowa umiejących pływać i jeździć na rolkach był identyczny. Natomiast wśród dzieci z nowosądeckiego (3) na trzecim miejscu znalazła się umiejętność jazdy na nartach.

Wydaje się, że na umiejętności ruchowe dzieci w dużej mierze wpływają czynniki środowiskowe i kulturowe.

Tabela 4. Współczynniki korelacji rang Spearmana między posiadaniem sprzętu sportowo-rekreacyjnego a posiadaniem umiejętności ruchowych w badanej grupie dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci.

Lp.	Skorelowane zmienne	Dziewczynki (n = 61)		Chłopcy (n = 39)		Ogółem (n = 100)	
		r	p	r	p	r	p
1.	Posiadanie łyżew a umiejętność jazdy na łyżwach	0,592	< 0,001	0,562	< 0,001	0,584	< 0,001
2.	Posiadanie nart a umiejętność jazdy na nartach	0,384	0,002	-0,048	0,774	0,202	0,045
3.	Posiadanie rolek a umiejętność jazdy na rolkach	0,691	< 0,001	0,475	0,003	0,611	< 0,001
4.	Posiadanie roweru a umiejętność jazdy na rowerze	0,153	0,239	-	-	0,167	0,099
5.	Posiadanie skakanek a umiejętność skakania na skakance	0,445	< 0,001	0,320	0,050	0,435	< 0,001

r – współczynnik korelacji; p – poziom istotności.
Pogrubionym drukiem oznaczono istotność przy $p \leq 0,05$.

Tabela 5. Stosunek rodziców do aktywności fizycznej dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci (%).

Lp.	Pytanie	Dziewczynki (n = 61)	Chłopcy (n = 39)	Ogółem (n = 100)
1.	Dziecko w wieku przedszkolnym powinno uczyć się pływać	80,3	92,3	85,0
2.	Aktywność fizyczna mojego dziecka w przedszkolu jest wystarczająca	50,8	41,0	47,0
3.	Aktywność fizyczna mojego dziecka w domu jest wystarczająca	55,0	51,3	53,5
4.	Moja wiedza odnośnie znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka jest wystarczająca	60,7	61,5	61,0
5.	Pogłębiam swoją wiedzę odnośnie znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka	52,5	56,4	54,0

I tak odsetek dzieci nowosądeckich umiejących jeździć na łyżwach i nartach był znacznie wyższy od odsetka dzieci darłowskich i poznańskich (4). Umiejętność skakania na skakance oraz jazda na rolkach i łyżwach była zdecydowanie wyższa wśród dziewczynek niż chłopców ze wszystkich dotychczas badanych regionów Polski. Natomiast umiejętnością jazdy na rowerze i nartach oraz pływania legitymował się większy odsetek chłopców niż dziewczynek. Uczenie dzieci, w zależności od płci, pewnych form aktywności fizycznej, obrazuje tradycyjne spojrzenie na te zajęcia jako zależne od płci, co nie jest korzystne dla wzajemnego ich zrozumienia się w przyszłości i może nie sprzyjać wspólnemu aktywnemu spędzaniu wolnego czasu w rodzinie. Również w badaniach prowadzonych w innych krajach wykazano wpływ płci na stosunek do aktywności fizycznej (20, 21).

Podobnie jak we wcześniejszych badaniach (3, 4), również w przypadku badanych dzieci z Darłowa, przede wszystkim

rodzice byli nauczycielami umiejętności ruchowych swoich dzieci. Największy ich odsetek nauczył swoje dzieci wszystkich umiejętności ruchowych. Tylko badane dzieci z Darłowa były uczone jazdy na nartach przez identyczny odsetek rodziców i inne osoby, którymi byli instruktorzy narciarstwa. Udział dziadków i rodzeństwa badanych dzieci darłowskich w nauczaniu umiejętności ruchowych, odpowiednio, swoich wnuków i rodzeństwa był niewielki, podobnie jak w przypadku dziadków i rodzeństwa dzieci z Poznania (4) i z nowosądeckiego (3). Należy ocenić bardzo niekorzystnie fakt, iż wychowawcy przedszkolni z Darłowa w jeszcze mniejszym stopniu niż wychowawcy przedszkolni z nowosądeckiego (3) i Poznania (4) angażowali się w nauczanie umiejętności ruchowych badanych przedszkolaków. Zbyt małe zaangażowanie nauczycieli wychowania przedszkolnego jest problemem występującym nie tylko w Polsce (22). Wydaje się konieczne wprowadzenie szkoleń z zakresu aktywności fizycznej dla nauczycieli wychowania przedszkolnego i w większym stopniu uwzględnienie tej problematyki w programie studiów.

Sprzęt sportowo-rekreacyjny a umiejętności ruchowe

Odsetek wszystkich badanych dzieci darłowskich posiadających sprzęt sportowy był mniejszy od odsetka wszystkich dzieci z nowosądeckiego (3) i Poznania (4). Rower posiadał większy odsetek badanych dziewczynek z Darłowa niż dziewczynek z Poznania (4) i nowosądeckiego (3), a hulajnogę, badminton, hula-hop i deskorolkę – większy odsetek badanych dziewczynek z Darłowa niż dziewczynek z Poznania (4). Piłkę i skakankę posiadał większy odsetek dziewczynek z nowosądeckiego (3) niż dziewczynek z Darłowa. Natomiast odsetek dziewczynek z nowosądeckiego (3) i Poznania (4) mających na własność łyżwy, narty, rolki i sanki był wyższy od odsetka badanych dziewczynek z Darłowa posiadających ten sprzęt.

Wszyscy badani chłopcy z Darłowa posiadali piłkę, podobnie jak wszyscy chłopcy z nowosądeckiego (3), posiadali piłkę, oraz rower – podobnie jak wszyscy chłopcy z Poznania (4). Większy odsetek badanych chłopców z Darłowa niż ich rówieśników z Poznania (4) i nowosądeckiego (3) miał własne rolki. Odsetek badanych chłopców z Darłowa mających własną hulajnogę i badminton był większy niż odsetek

chłopców z Poznania (4). Sanki na własność posiadał taki sam odsetek badanych chłopców z Darłowa jak chłopców z Poznania (4). Natomiast deskorolkę i hula-hop posiadał większy odsetek chłopców z Poznania (4) niż chłopców z Darłowa. Własne łyżwy, narty i skakankę posiadał większy odsetek chłopców z Poznania (4) i nowosądeckiego (3) niż odsetek badanych chłopców z Darłowa.

Najprawdopodobniej na to, że znaczna część badanych dzieci z Darłowa nie miała, poza piłką, rowerem, sankami i skakanką, innego rodzaju sprzętu sportowo-rekreacyjnego, złożyło się wiele przyczyn. Do przyczyn zewnętrznych należy zaliczyć brak infrastruktury – placów zabaw i dróg, gdzie dziecko mogłoby bezpiecznie jeździć na deskorolce lub na rolkach, oraz brak sztucznego lodowiska. Jedynym miejscem do jazdy na łyżwach w Darłowie jest zamrożony zimą staw, który stanowi zagrożenie dla życia dzieci.

Statystycznie istotne wartości współczynników korelacji rang Spearmana obliczone dla badanych dziewczynek z Darłowa pomiędzy posiadaniem łyżew, rolek i skakanki a umiejętnością, odpowiednio, jazdy na łyżwach, rolkach i skakania na skakance były wyższe od współczynników obliczonych dla dziewczynek z poznańskich przedszkoli (4). Statystycznie istotne wartości współczynników korelacji rang Spearmana obliczone dla badanych dziewczynek z Darłowa pomiędzy posiadaniem nart a umiejętnością jazdy na nartach były niższe od współczynników obliczonych dla dziewczynek z poznańskich przedszkoli (4).

Z kolei statystycznie istotne wartości współczynników korelacji rang Spearmana obliczone dla badanych chłopców z przedszkoli darłowskich pomiędzy posiadaniem łyżew a umiejętnością jazdy na łyżwach były wyższe od współczynników obliczonych dla chłopców z poznańskich przedszkoli (4), a statystycznie istotne wartości współczynników korelacji rang Spearmana obliczone dla badanych chłopców z Darłowa pomiędzy posiadaniem rolek i skakanki a umiejętnością, odpowiednio, jazdy na rolkach i skakania na skakance były niższe od współczynników obliczonych dla chłopców z poznańskich przedszkoli (4).

Statystycznie istotne wartości współczynników korelacji rang Spearmana obliczone dla całej badanej grupy dzieci darłowskich pomiędzy posiadaniem skakanki a umiejętnością skakania na skakance były wyższe od współczynników korelacji obliczonych dla całej grupy dzieci z przedszkoli nowosądeckich (3) i poznańskich (4). Natomiast statystycznie istotne wartości współczynników korelacji rang Spearmana obliczone dla całej badanej grupy dzieci darłowskich pomiędzy posiadaniem łyżew i rolek a umiejętnością, odpowiednio, jazdy na łyżwach i rolkach były wyższe od współczynników obliczonych w całej grupie dzieci z poznańskich przedszkoli (4), ale niższe od współczynników korelacji obliczonych dla całej grupy dzieci z przedszkoli nowosądeckich (3). Statystycznie istotne wartości współczynników korelacji rang Spearmana obliczone dla całej badanej grupy dzieci darłowskich pomiędzy

Tabela 6. Aktywność fizyczna rodziców badanych dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa w zależności od płci (%).

Lp.	Pytanie	Dziewczynki (n = 61)	Chłopcy (n = 39)	Ogółem (n = 100)	
1.	Matki aktywne fizycznie	59,0	61,5	60,0	
2.	Formy aktywności fizycznej matek*	Rower	19,7	25,6	22,0
		Pływanie	19,7	17,9	19,0
		Gimnastyka	8,2	2,6	6,0
		Aerobik	6,6	15,4	10,0
		Spacery	13,1	12,8	13,0
		Bieganie	1,6	2,6	2,0
		Step	4,9	2,6	4,0
		Rolki	8,2	5,1	7,0
	Inne	4,9	17,9	10,0	
3.	Ojcowie aktywni fizycznie	54,4	51,4	53,2	
4.	Formy aktywności fizycznej ojców*	Rower	16,4	28,2	21,0
		Pływanie	8,2	12,8	10,0
		Spacery	6,6	7,7	7,0
		Siłownia	3,3	7,7	5,0
		Gimnastyka	0,0	2,6	1,0
		Bieganie	3,3	7,7	5,0
		Piłka nożna	11,5	7,7	10,0
		Tenis ziemny	0,0	2,6	1,0
	Inne	9,8	12,8	11,0	

*Dla każdej formy aktywności fizycznej, obliczono odsetek rodziców spośród tych, którzy zadeklarowali, że są aktywni fizycznie. Pogrubionym drukiem oznaczono istotność przy $p \leq 0,05$.

posiadaniem nart a umiejętnością jazdy na nartach były niższe od współczynników korelacji obliczonych dla dzieci nowosądeckich (3) i poznańskich (4).

Postawy rodziców wobec aktywności fizycznej

Odsetek rodziców badanych dzieci darłowskich obojga płci, przekonanych o tym, że posiadają wystarczającą wiedzę odnośnie znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka, był wyższy niż odsetek rodziców dzieci obojga płci z nowosądeckiego (3) i Poznania (4). Również odsetek rodziców badanych chłopców z Darłowa pogłębiający swoją wiedzę odnośnie znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka był większy od odsetka rodziców chłopców z nowosądeckiego (3) i Poznania (4), a odsetek rodziców badanych dziewczynek z Darłowa był nieznacznie niższy od odsetka rodziców dziewczynek z Poznania (4). Jednakże odsetek odpowiedzi udzielonych przez rodziców badanych dzieci darłowskich na pytania: czy dziecko w wieku przedszkolnym powinno uczęszczać na pływalnię oraz czy aktywność fizyczna ich dziecka w domu jest wystarczająca, wskazuje, że ankietowani rodzice mieli trudności z prawidłowym wykorzystaniem wiedzy odnośnie znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka.

W dostępnej literaturze nie znaleziono prac analizujących aktywność fizyczną rodziców dzieci w wieku przedszkolnym. W porównaniu do wcześniej badanej reprezentatywnej grupy 387 pracowników Zakładu Philips Lighting S.A. Pabianice w Pabianicach, w wieku od 25 do 45 lat (23), aktywny fizycz-

nie był większy odsetek matek badanych dzieci z Darłowa niż pracownic Zakładu Philips Lighting i mniejszy odsetek ojców badanych dzieci niż mężczyzn pracujących w Zakładzie Philips Lighting.

Wydaje się konieczne zwrócenie uwagi rodzicom dzieci przedszkolnych jak ważne jest uprawianie aktywności fizycznej, zarówno przez nich, jak i przez ich dzieci. Wykazano bowiem (24), że aktywność fizyczna dzieci jest związana z aktywnością fizyczną ich rodziców.

WNIOSKI

1. Umiejętności ruchowe badanych dzieci z Darłowa były bardzo podobne do umiejętności ich wcześniej badanych rówieśników, a nauczycielami tych umiejętności byli przede wszystkim rodzice.
2. Uczenie dzieci, w zależności od płci, pewnych form aktywności fizycznej, obrazuje tradycyjne spojrzenie na te zajęcia jako zależne od płci, co nie jest korzystne dla wzajemnego ich zrozumienia się w przyszłości.
3. Minimalne zaangażowanie wychowawców przedszkolnych w nauczanie umiejętności ruchowych dzieci wskazuje na konieczność wprowadzenia dla nich szkoleń z zakresu nauczania dzieci umiejętności ruchowych i w większym stopniu uwzględnienie tej problematyki w programie studiów.
4. Wydaje się konieczne zwrócenie uwagi rodzicom dzieci przedszkolnych jak ważne jest uprawianie aktywności fizycznej zarówno przez nich, jak i przez ich dzieci.

Adres do korespondencji:

Sylwia Mękiel
Zakład Żywności i Żywnienia,
Akademia Wychowania
Fizycznego
ul. Królowej Jadwigi 27/39,
61-871 Poznań
tel. +48 (61) 835-52-87
sylwiamerkiel@awf.poznan.pl

PIŚMIENNICTWO

1. Chalcarz W, Hodyr Z: Ocena sposobu żywienia, stanu odżywienia i aktywności ruchowej dzieci w wieku przedszkolnym. Materiały IX Międzynarodowej Konferencji Naukowej: Dziecko w środowisku zagrożonym ekologicznie. Legnica 2-3 czerwca 2000 roku, 72-79.
2. Chalcarz W, Radzimirska-Graczyk M, Dulat D: Sposób żywienia i aktywność ruchowa dzieci w wieku przedszkolnym z różnych regionów Polski. Materiały X Jubileuszowej Międzynarodowej Konferencji Naukowej: Uwarunkowania środowiskowe zdrowia dzieci. Legnica, 1-2 czerwca 2001 roku, 53-59.
3. Chalcarz W, Mękiel S: Charakterystyka aktywności ruchowej nowosądeckich dzieci w wieku przedszkolnym. *Medycyna Sportowa (Polish J Sport Med)* 2005; 21(6): 425-431.
4. Chalcarz W, Mękiel S, Pach D, Lasak Ż: Charakterystyka aktywności fizycznej poznańskich dzieci w wieku przedszkolnym. *Physical activity in preschool children from Poznań. Medycyna Sportowa (Polish J Sport Med)* 2008; 24(5): 318-329.
5. Mękiel S, Chalcarz W, Deptuła M: Porównanie aktywności fizycznej oraz ulubionych form spędzania czasu wolnego dziewczynek i chłopców w wieku przedszkolnym z województwa mazowieckiego. *Roczn PZH* 2011; 62(1): 93-99.
6. Mękiel S, Chalcarz W, Roszak M: Analiza aktywności fizycznej dzieci w wieku przedszkolnym z Darłowa. Część I. Zwykła i dodatkowa aktywność fizyczna oraz ulubione formy spędzania czasu wolnego. *Medycyna Rodzinna* 2014; 17(1): 3-11.
7. Benjamin SE, Haines J, Ball SC, Ward DS: Improving nutrition and physical activity in child care: What parents recommend. *J Am Diet Assoc* 2008; 108(11): 1907-1911. doi: 10.1016/j.jada.2008.08.018.
8. Jones R, Wells M, Okely A et al.: Is an online healthy lifestyles program acceptable for parents of preschool children? *Nutr Diet* 2011; 68: 149-154. doi: 10.1111/j.1747-0080.2011.01514.x
9. Sharma S, Ru-Jye Chuang, Hedberg AM: Pilot-testing CATCH Early Childhood: A Preschool-based Healthy Nutrition and Physical Activity Program. *Am J Health Educ* 2011; 42(1): 12-23.
10. Kordi R, Nourian R, Ghayour M et al.: Development and evaluation of a basic physical and sports activity program for preschool children in nursery schools in Iran: an interventional study. *Iran J Pediatr*. 2012; 22(3): 357-363.
11. Tremblay L, Boudreau-Larivière C, Cimon-Lambert K: Promoting Physical Activity in Preschoolers:

A Review of the Guidelines, Barriers, and Facilitators for Implementation of Policies and Practices. *Can Psychol* 2012; 53(4): 280-290. 12. Dowda M, Pfeiffer KA, Brown WH et al.: Parental and environmental correlates of physical activity of children attending preschool. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2011; 165(10): 939-944. doi: 10.1001/archpediatrics.2011.84. 13. Hinkley T, Salmon J, Okely AD et al.: The HAPPY study: development and reliability of a parent survey to assess correlates of preschool children's physical activity. *J Sci Med Sport* 2012; 15(5): 407-417. doi: 10.1016/j.jsams.2011.12.009. 14. Hinkley T, Salmon J, Okely AD et al.: Correlates of preschool children's physical activity. *Am J Prev Med* 2012; 43(2): 159-167. doi: 10.1016/j.amepre.2012.04.020. 15. McCabe MP, Ricciardelli LA, Stanford J et al.: Where Is All the Pressure Coming From? Messages From Mothers and Teachers About Preschool Children's Appearance, Diet and Exercise. *Eur Eat Disord Rev* 2007 May; 15(3): 221-30. 16. Dwyer J, Needham L, Simpson JR, Heeney ES: Parents report intrapersonal, interpersonal, and environmental barriers to supporting healthy eating and physical activity among their preschoolers. *Appl Physiol Nutr Metab* 2008; 33(2): 338-346. doi: 10.1139/H07-195. 17. Bevan AL, Reilly SM: Mothers' efforts to promote healthy nutrition and physical activity for their preschool children. *J Pediatr Nurs* 2011; 26(5): 395-403. doi: 10.1016/j.pedn.2010.11.008. 18. O'Connor TM, Cerin E, Hughes SO, Robles J, Thompson D, Baranowski T, Lee RE, Nicklas T, Shewchuk RM: What Hispanic parents do to encourage and discourage 3-5 year old children to be active: a qualitative study using nominal group technique. *IJBNPA* 2013; 10: 93. doi: 10.1186/1479-5868-10-93. 19. Khanolkar AR, Byberg L, Koupil I: Parental influences on cardiovascular risk factors in Swedish children aged 5-14 years. *Eur J Public Health* 2012; 22(6): 840-847. doi: 10.1093/eurpub/ckr180. 20. Thorne B: *Gender Play: Girls and Boys in School*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press 1993. 21. Nielsen G, Pfister G, Andersen LB: Gender differences in the daily physical activities of Danish school children. *EPER* 2011; 17(1): 69-90. doi: 10.1177/1356336X11402267. 22. Van Cauwenberghe E, Labarque V, Gubbels J et al.: Preschooler's physical activity levels and associations with lesson context, teacher's behavior, and environment during preschool physical education. *Early Childhood Research Quarterly* 2012; 27(2): 221-230. doi:10.1016/j.ecresq.2011.09.007. 23. Hodyr Z, Chalcarz W: Ocena aktywności ruchowej pracowników Zakładu Philips Lighting S.A. Pabianice w Pabianicach. *Nowiny Lekarskie* 2003; 72(2): 100-103. 24. Craig CL, Cameron C, Tudor-Locke C: Relationship between parent and child pedometer-determined physical activity: a sub-study of the CANPLAY surveillance study. *IJBNPA* 2013; 10:8. doi:10.1186/1479-5868-10-8.

nadesłano: 08.01.2014
zaakceptowano do druku: 20.02.2014